

LIETUVOS RESPUBLIKOS
**ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-857 1, 2, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 18¹, 18², 18³,
18⁴, 18⁵, 18⁶, 28, 29, 33, 34, 34¹, 38, 39 STRAIPSNIŲ, III SKYRIAUS KETVIRTOJO**
SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 15¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 1, 2, 12, 13, 14, 16, 17, 18¹, 18², 18³, 18⁴, 18⁵, 18⁶, 28, 29, 33, 34, 34¹, 38, 39 straipsnių, III skyriaus ketvirtojo skirsnio pavadinimo, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 15¹ straipsniu įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas yra pagerinti verslo reguliacinę aplinką, sudarant palankesnes konkurencines sąlygas skirtingus alkoholius gėrimus gaminantiems, importuojantiems ir juos parduodantiems ūkio subjektams, įskaitant smulkiojo ir vidutinio verslo subjektus, pašalinti Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo įgyvendinimo praktikoje išryškėjusius trūkumus, atsisakyti ydingų nuostatų, nesuderintų su kitais teisės aktais.

Įstatymo projekto tikslams pasiekti numatoma:

1. suderinti Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatas dėl licencijų ir leidimų reglamentavimo ir ekonominių sankcijų skyrimo juridiniams asmenims tvarkos su Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatomis;

2. patikslinti licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais rūšis, atsisakant kai kurių vienkartinėjų licencijų rūšių ir pasiūlant nustatyti naują bendrą vienkartinės licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais (kurių turinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 15 procentų parodose, mugėse ir masiniuose renginiuose licencijos) rūšį, taip pat naują vienkartinę licenciją verstis mažmenine prekyba alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos sidru, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procentų, sporto renginiuose; patikslinti leidimų pirkti ir naudoti nedenatūruotą ir (ar) denatūruotą etilo alkoholi rūšis;

3. patikslinti licencijų ir leidimų suteikimo ir panaikinimo pagrindus: siūloma atsisakyti neterminuoto draudimo licencijų ir leidimų išdavimui ar jų panaikinimui, jeigu juridiniam asmeniui ar jo vadovui įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis dėl bausmės skyrimo, įsiteisėjęs teismo nutarimas, nutartis dėl nuobaudos skyrimo už alkoholio produktų kontrabandą, alkoholinių gėrimų be banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą, taip pat falsifikuotų alkoholio produktų pardavimą, gabenimą ar laikymą. Tai pat tikslinamos licencijos išdavimo ir panaikinimo sąlygos;

4. numatyti galimybę vykdyti degustacijas gamybinėse patalpose; leisti prekybą parodose, mugėse ir masiniuose renginiuose alkoholiniais gėrimais, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra iki 15 procentų; išplėsti reklamos išimtis; atlikti kitus techninius pakeitimus.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo ir jį parengė Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos Vidaus prekybos politikos skyriaus (vedėja Inga Burlėgienė, tel. +370 645 58

539, el. p. Inga.Burlegiene@eimin.lt) patarėja Irena Mickevičiūtė, tel. +370 659 49321, el. p. Irena.Mickeviciute@eimin.lt

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Alkoholio kontrolės įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje yra numatyta, kad šis Įstatymas reglamentuoja santykius, susijusius su alkoholio produktų, maisto ir kitų produktų, kuriuose yra etilo alkoholio, gamyba, prekyba, laikymu, gabenimu, įvežimu, importu, eksportu, vartojimu, reklama, rėmimu, ir nustato valstybės alkoholio kontrolės Lietuvos Respublikoje pagrindus.

Alkoholio kontrolės įstatymo 2 straipsnio 1¹ dalyje yra apibrėžta alkoholinių gėrimų didmeninės prekybos sandėlio sąvoka, t. y. atskirą įėjimą turinti nuo kitų patalpų konstrukcijomis atitverta patalpa arba Lietuvos Respublikoje esančio akcizais apmokestinamų prekių sandėlio patalpa, kurios Nekilnojamojo turto registre įregistruotos kaip sandėliai ir kuriose vykdoma alkoholinių gėrimų didmeninė prekyba.

Alkoholio kontrolės įstatymo 12 straipsnio 1 ir 3 dalyje yra nustatyta, kad licencijas gaminti alkoholio produktus išduoda, papildo, rekvizitus patikslina Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas. Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra patvirtinusi Alkoholio produktų gamybos licencijavimo taisyklės¹, kuriose yra išvardintos licencijų rūšys ir jų išdavimo tvarka.

Alkoholio kontrolės įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad importuoti žemės ūkio kilmės etilo alkoholį leidžiama tik turint Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos išduotą importo licenciją. To paties įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad licencijas importuoti žemės ūkio kilmės etilo alkoholį išduoda Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija.

Alkoholio kontrolės įstatymo 16 straipsnyje yra numatyta, kad didmeninės prekybos alkoholio produktais licencijas išduoda, papildo, rekvizitus patikslina Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, o mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais licencijas išduoda, papildo, rekvizitus patikslina atitinkamos savivaldybės meras arba jo įgaliota savivaldybės administracija. Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijos rūšys, taip pat išdavimo tvarka ir kt. nustatyta Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklėse, patvirtintose Vyriausybės nutarimu².

Alkoholio kontrolės įstatymo 18² ir 18³ straipsniuose yra nustatyti reikalavimai asmenims, siekiantiems gauti leidimus pirkti nedenatūruotą etilo alkoholį, leidimų pirkti ir (ar) naudoti denatūruotą etilo alkoholį, šių leidimų išdavimo, patikslinimo ir papildymo tvarka. Leidimų pirkti nedenatūruotą etilo alkoholį, leidimų pirkti ir (ar) naudoti denatūruotą etilo alkoholį rūšys yra nurodytos Nedenatūruoto ir denatūruoto etilo alkoholio pardavimo ir leidimų pirkti nedenatūruoto etilo alkoholio, leidimų pirkti ir (ar) naudoti denatūruotą etilo alkoholį išdavimo taisyklėse³.

Alkoholio kontrolės įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje yra numatyta, kad vienkartinės licencijos verstis mažmenine prekyba natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 13 procentų, parodose, natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento, mugėse ir masiniuose renginiuose, taip pat verstis mažmenine prekyba visais alkoholiniais gėrimais parodose ir mugėse,

¹ [1458 Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir gražinimo ta... \(lrs.lt\)](#)

² [618 Dėl Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklių patvirtinimo \(lrs.lt\)](#)

³ [589 Dėl Nedenatūruoto ir denatūruoto etilo alkoholio pardavimo ir leidimų pirkti nedenatūruoto etilo ... \(lrs.lt\)](#)

vykstančiose stacionariuose pastatuose, išduodamos teisę verstis mažmenine prekyba atitinkamų grupių alkoholiniais gėrimais turinčioms įmonėms, Europos juridiniams asmenims ir jų filialams ne ilgesniam kaip renginio trukmės laikui.

Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio, kuriame reglamentuojama mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais tvarka, 1 dalies 3-4 punktuose yra nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje prekiauti leidžiama natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 13 procentų, – parodose, mugėse ir masiniuose renginiuose, o natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento, – mugėse ir masiniuose renginiuose. To paties straipsnio 3 dalies 3 punkte yra nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje prekiauti alkoholiniais gėrimais draudžiama mugėse ir masiniuose renginiuose (išskyrus natūralios fermentacijos alkoholinius gėrimus, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procentų), parodose (išskyrus natūralios fermentacijos alkoholinius gėrimus, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 13 procentų). Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 1 punkte nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama parduoti pilstomus alkoholinius gėrimus. Šis draudimas netaikomas alkoholiniams gėrimams, parduodamiems stacionariosiose viešojo maitinimo vietose, stacionariuose pastatuose vykstančiose parodose ir mugėse, tarptautinio susisiekimo traukiniuose, siaurojo geležinkelio traukiniuose ir laivuose, kuriuose yra atskirai įrengtos viešojo maitinimo vietos, orlaiviuose, vežančiuose keleivius tarptautiniais maršrutais, alkoholiniams gėrimams (kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 22 procentų), parduodamiems nestacionariosiose viešojo maitinimo vietose savivaldybės tarybos nustatyto kurortinio, poilsio ir turizmo sezono laikotarpiu, taip pat pilstomiems alui, alaus mišiniams su nealkoholiniais gėrimais ir natūralios fermentacijos sidrui, parduodamiems firminėse alkoholinių gėrimų gamybos įmonių parduotuvėse, pilstomiems alui, alaus mišiniams su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos midui ir natūralios fermentacijos sidrui (kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procentų), parduodamiems parodose, mugėse ir kituose masiniuose renginiuose.

Alkoholio kontrolės įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 3 punkte yra nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje parduoti draudžiama alkoholinius gėrimus (išskyrus alų, alaus mišinius su nealkoholiniais gėrimais ir natūralios fermentacijos sidrą, kurio tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento), nepaženklintus Vyriausybės nustatyta tvarka specialiais ženklais – banderolėmis. Alkoholio kontrolės įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje yra numatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka įmonėms, Europos juridiniams asmenims ir jų filialams, užsienio juridinių asmenų atstovybėms Lietuvos Respublikoje, perkantiems alkoholinius gėrimus reprezentacinėms reikmėms, laivų valdytojams ir orlaivių savininkams (ar naudotojams), tiekiantiems alkoholinius gėrimus kaip atsargas savo laivams ar orlaiviams, vežantiems keleivius tarptautiniais maršrutais, įmonėms, naudojančioms alkoholinius gėrimus kaip maisto produktų žaliavą, kitų Europos ekonominės erdvės valstybių, Turkijos ūkio subjektams ir užsienio valstybių diplomatinėms atstovybėms, konsulinėms įstaigoms ir tarptautinių organizacijų atstovybėms, akredituotoms Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijoje. To paties straipsnio 17 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka įmonėms, Europos juridiniams asmenims ir jų filialams, užsienio juridinių asmenų atstovybėms Lietuvos Respublikoje, perkantiems alkoholinius gėrimus reprezentacinėms reikmėms, įmonėms, naudojančioms alkoholinius gėrimus kaip maisto produktų žaliavą, ir užsienio valstybių diplomatinėms atstovybėms, konsulinėms įstaigoms ir tarptautinių

organizacijų atstovyboms, akredituotoms Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijoje. To paties straipsnio 8 dalies Įmonėms, turinčioms licencijas gaminti alkoholinius gėrimus, leidžiama juos parduoti įmonėms, naudojančioms šiuos gėrimus kaip maisto produktų žaliavą. Alkoholio kontrolės įstatymo 17 straipsnio 3 dalies 1 punkte yra nustatyta, kad įmonėms, Europos juridiniams asmenims ir jų filialams, užsienio juridinių asmenų atstovyboms Lietuvos Respublikoje netaikomas draudimas laikyti, gabenti Lietuvos Respublikoje alkoholinius gėrimus, kuriuos laiko ir gabena įmonės, naudojančios šiuos gėrimus kaip maisto produktų žaliavą, taip pat įmonės, Europos juridiniai asmenys ir jų filialai, užsienio juridinių asmenų atstovybės Lietuvos Respublikoje, įsigiję Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka alkoholinius gėrimus reprezentacinėms reikmėms.

Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklių 38 punkte yra nustatyta, kad licencijų verstis didmenine prekyba alkoholio produktais ar licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais turėtojai gali šiai veiklai įsivežti iš kitų Europos ekonominės erdvės valstybių ir Turkijos ar nustatyta tvarka importuoti jų turimose licencijose nurodytus alkoholio produktus.

Alkoholio kontrolės įstatymo 18⁶ straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kad įmonės, Europos juridiniai asmenys ir jų filialai, turintys licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, privalo kreiptis į licenciją išdavusią instituciją dėl licencijos patikslinimo, kai savivaldybės taryba, vadovaudamasi šio Įstatymo 18 straipsnio 9 dalimi, apriboja įmonės, Europos juridinio asmens ar jo filialo prekybos alkoholiniais gėrimais laiką, per 5 darbo dienas nuo savivaldybės administracijos rašytinio pranešimo apie savivaldybės tarybos nustatytą apribojimą gavimo dienos. Įmonės, Europos juridiniai asmenys ir jų filialai, turintys licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, įspėjami apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą, jei nesilaiko šio Įstatymo 18⁶ straipsnio 2, 3 ir (ar) 7 dalyse nustatytų pareigų, t. y. jeigu jie per įstatyme nustatytą terminą nepraneša apie pasikeitusį vadovą; jeigu savivaldybei apribojus alkoholinių gėrimų laiką nesikreipia per nustatytą terminą dėl licencijos patikslinimo; per 30 dienų nuo licencijoje nurodytos veiklos sustabdymo ar nutraukimo nesikreipia kreiptis į licenciją išdavusią instituciją dėl licencijos galiojimo sustabdymo ar panaikinimo) (Alkoholio kontrolės įstatymo 34¹ straipsnio 2 dalis).

Alkoholio kontrolės įstatymo 28 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktuose yra nustatyti su alkoholiniais gėrimais susiję draudimai, t. y. draudimas alkoholinius gėrimus duoti kaip premiją, kaip prekės priedą arba dovanoti ir organizuoti alkoholinių gėrimų pavyzdžių platinimą nemokamai, išskyrus degustacijas parodose ir mugėse.

Alkoholio kontrolės 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas absoliutus alkoholio reklamos draudimas. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytas baigtinis sąrašas informacijos ir atvejų, kokia informacija nelaikytina reklama.

Alkoholio kontrolės įstatyme yra nustatyti apribojimai gauti licenciją verstis didmenine prekyba alkoholio produktais, licenciją verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, licenciją gaminti alkoholio produktus ar leidimą pirkti nedematizuotą etilo alkoholį, leidimą pirkti ir (ar) naudoti demtatizuotą etilo alkoholį, aptariamų licencijų galiojimo panaikinamas ir pakartotinas licencijų neišdavimas, jeigu licencijos prašytojui ar jo vadovams ar kitiems darbuotojams (jeigu jie veikė įmonės, Europos juridinio asmens ar jo filialo vardu ar dėl jų interesų) yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis dėl baudmės skyrimo, įsiteisėjęs teismo nutarimas, nutartis, įsiteisėjęs atitinkamo muitinės, Valstybinės mokesčių inspekcijos, policijos, Valstybinės maisto ir

veterinarijos tarnybos ar Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento nutarimas dėl nuobaudos skyrimo už alkoholio produktų kontrabandą, alkoholinių gėrimų be banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą, taip pat falsifikuotų alkoholio produktų pardavimą, gabenimą ar laikymą (Alkoholio kontrolės įstatymo 18¹ straipsnio 1 dalies 4 punktas, 18² straipsnio 1 dalies 1 punktas, 34 straipsnio 17 dalis, 19 dalies 4 punktas, 34¹ straipsnio 6 dalis, 7 dalies 5 punktas).

Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio nuostatos reglamentuoja licenciją ar leidimą turinčio juridinio asmens administracinę atsakomybę už Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatų pažeidimą, administracinės atsakomybės ir nuobaudos skyrimo aplinkybes.

Alkoholio kontrolės įstatymo 38 straipsnio 3 dalies ir 39 straipsnio 1 dalies nuostatos reglamentuoja administracinio nusižengimo bylos procesinių dokumentų, administracinio nusižengimo protokolo, nutarimo įteikimo proceso šaliai tvarką.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 12, 15¹, 16, 18³ ir 18⁵ straipsnių, 18⁶ straipsnio 6 dalies ir 34 straipsnio 20 punkto

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 29 straipsnio ir Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo ir licencijų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, 18.1 papunkčio nuostatomis licencijų rūšys turi būti įtvirtintos įstatyminiu lygmeniu, t. y. ūkio subjekto teisė vykdyti tam tikrą veiklą gali būti ribojama tik įstatymu, veiklos licencijavimą reguliuojančiuose įstatymuose turi būti įtvirtintos šios su ūkio subjektų veiklos licencijavimu susijusios nuostatos: reikalavimas turėti licenciją; licencijuojamos veiklos ir licencijų rūšys (nurodant, kokios rūšies licencijai kokia veikla priskiriama) ir kt. Tuo tikslu Alkoholio kontrolės įstatyme turi būti nurodomos licencijų ir leidimų rūšys: licencijų verstis alkoholio produktų gamyba, licencijų verstis didmenine prekyba alkoholio produktais, licencijų verstis didmenine ir mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais (toliau kartu – licencijos), taip pat išvardintos leidimų pirkti nedenatūruotą etilo alkoholį ir leidimai pirkti ir (ar) naudoti denatūruotą etilo alkoholį rūšys. Siekiant įgyvendinti Viešojo administravimo įstatymo nuostatas, Alkoholio kontrolės įstatymo 12 straipsnis papildomas licencijų verstis alkoholio produktų gamyba rūšimis ir atitinkamai pakeičiamas straipsnio pavadinimas; Alkoholio kontrolės įstatymo trečiasis skirsnis „Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais valstybinis reglamentavimas“ papildomas 15¹ straipsniu, kuriame yra išvardinamos didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijos; Alkoholio kontrolės įstatymo 18³ straipsnis papildomas 1¹ dalimi, kurioje nurodomos leidimo pirkti ir naudoti nedenatūruotą etilo alkoholį, leidimo pirkti ir naudoti denatūruotą etilo alkoholį ir leidimo naudoti denatūruotą etilo alkoholį rūšys, atitinkamai patikslinamas Alkoholio kontrolės įstatymo 18³ straipsnis ir Alkoholio kontrolės įstatymo III skyriaus ketvirtojo skirsnio pavadinimas papildomas leidimo pirkti ir naudoti nedenatūruotą etilo alkoholį ir leidimo pirkti ir (ar) naudoti denatūruotą etilo alkoholį pavadinimu. Atitinkamai tikslinami leidimų pavadinimai, išdėstyti Alkoholio kontrolės įstatymo 18³ straipsnio 1¹ dalyje. Siekiant nuoseklumo patikslinamos Alkoholio kontrolės įstatymo 18⁵ straipsnio, 18⁶ straipsnio 6 dalies ir 34 straipsnio 20 punkto nuostatose vartojamos leidimų pirkti ir naudoti nedenatūruotą etilo alkoholį, leidimų pirkti ir naudoti denatūruotą etilo alkoholį ir leidimų naudoti denatūruotą etilo alkoholį pavadinimai.

Alkoholio kontrolės įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje yra numatyta, kad vienkartinės licencijos verstis mažmenine prekyba natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 13 procentų, parodose, natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento, mugėse ir masiniuose renginiuose, taip pat verstis mažmenine prekyba visais alkoholiniais gėrimais parodose ir mugėse, vykstančiose stacionariuose pastatuose, išduodamos teisę verstis mažmenine prekyba atitinkamų grupių alkoholiniais gėrimais turinčioms įmonėms, Europos juridiniams asmenims ir jų filialams ne ilgesniam kaip renginio trukmės laikui. Šiuo metu galiojančiose Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklėse yra įtvirtintos net 9 skirtingos rūšys licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, iš kurių net 5 rūšys vienkartinių licencijų: 1) verstis mažmenine prekyba natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 13 procentų, parodose; 2) verstis mažmenine prekyba alumi ir alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 13 procentų, natūralios fermentacijos sidru, kurio tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procento, parodose; 3) verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais parodose ir mugėse, rengiamose stacionariuose pastatuose; 4) verstis mažmenine prekyba natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento, masiniuose renginiuose ir mugėse; 5) verstis mažmenine prekyba alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais ir natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento, masiniuose renginiuose ir mugėse.

Toks didelis skirtingų licencijų skaičius ne tik suponuoja painiavą licencijos prašytojams, kurie norėdami vykdyti veiklą, turi išigyti pasirinktos rūšies licenciją, bet ir licencijas išduodančioms institucijoms (savivaldybių merams ir (ar) savivaldybių administracijoms). Įvertinus visą licencijų rūšių sąrašą ir vadovaujantis teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principais, Įstatymo projektu siūloma panaikinti dalį vienkartinių licencijų rūšių, įvedant tik tris vienkartinės licencijas: verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais parodose ir mugėse, rengiamose stacionariuose pastatuose, verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 15 procentų parodose, mugėse ir masiniuose renginiuose, išskyrus sporto renginiuose ir verstis mažmenine prekyba alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procentų, sporto renginiuose.

Siekiant nedidinti administracinės naštos licencijos turėtojams, siūloma įsigaliojus Įstatymo projektui jau išduotas licencijas licencijos turėtojams prilyginti naujai atsiradusiomis licencijomis, t. y.:

1. iki Alkoholio kontrolės įstatymo projekto įsigaliojimo išduotos licencijos verstis mažmenine prekyba alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento, po šio įstatymo įsigaliojimo laikytinos licencijomis verstis mažmenine prekyba alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procento.

2. Įsigaliojus Alkoholio kontrolės įstatymo projektui vienkartinėmis licencijomis verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 15 procentų parodose, mugėse ir masiniuose renginiuose, išskyrus sporto renginius, laikytinos iki šio Įstatymo įsigaliojimo išduotos šios licencijos:

2.1. vienkartinės licencijos verstis mažmenine prekyba natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 13 procento, parodose;

2.2. vienkartinės – verstis mažmenine prekyba alumi ir alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 13 procento, natūralios fermentacijos sidru, kurio tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procento, parodose;

2.3. vienkartinės – verstis mažmenine prekyba natūralios fermentacijos alkoholiniais gėrimais, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento, masiniuose renginiuose ir mugėse;

2.4. vienkartinės – verstis mažmenine prekyba alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais ir natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento, masiniuose renginiuose ir mugėse.

3. Vienkartinės licencijos, išduotos iki Įstatymo projekto įsigaliojimo, sporto renginiams, įsigaliojus šiam įstatymui, būtų laikytinos vienkartinėmis licencijomis verstis mažmenine prekyba alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procentų, sporto renginiuose.

4. Iki šio Įstatymo įsigaliojimo išduoti leidimai pirkti nedenatūruoto etilo alkoholio įsigaliojus šiam Įstatymui laikytini leidimais pirkti ir naudoti nedenatūruoto etilo alkoholį.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 16, 18 ir 22 straipsnių

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra ne kartą išaiškinęs, kad nustatoma apribojimai neleistina paneigti tokių esminių ūkinės veiklos laisvės nuostatų kaip ūkinės veiklos subjektų lygiateisiškumas, sąžininga konkurencija; valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, turi laikytis asmens ir visuomenės interesų derinimo principo, užtikrinti ir privataus asmens (ūkinės veiklos subjekto), ir visuomenės interesus, ūkinės veiklos tarnavimu tautos gerovei negalima grįžti ar pateisinti tokio jos reguliavimo, kuriuo tam tikro ūkio subjekto teisės ir teisėti interesai ribojami daugiau, nei būtina viešajam interesui užtikrinti, ūkio subjektams būtų sudarytos nepalankios, nevienodos ūkininkavimo sąlygos, varžoma jų iniciatyva, nesudaroma galimybių jai reikštis (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2002 m. balandžio 9 d., 2009 m. kovo 2 d., 2010 m. rugsėjo 29 d., 2015 m. sausio 15 d. nutarimai).

Dabar galiojančiame Alkoholio kontrolės įstatyme yra nuostatų, kurios iškreipia konkurenciją, kuomet tam tikrose vietose ar renginiuose galima prekiauti išskirtinai tik tam tikrais alkoholiniais gėrimais. Šiuo metu yra susidariusi diskriminacinė situacija, kai renginių metu yra sudaromas barjeras prekiauti vynu ar alkoholiniais kokteiliais. Pagal dabar galiojantį reguliavimą masinių renginių metu galima prekiauti tik fermentuotais, tačiau ne stipresniais kaip 7,5 proc. alkoholiniais gėrimais (tik alumi ir sidru). Tokiu reguliavimu sudaroma galimybė išimtinai prekiauti tik alumi bei sidru (natūralios fermentacijos) neleidžiant prekiauti kitais, nors ir tiek pat laipsnių turinčiais, alkoholinių gėrimų produktais ar jų mišiniais. Skirtingas reglamentavimas, kuris apriboja arba uždraudžia alkoholinių gėrimų prekybą įvairių viešųjų renginių metu (mugėse ir masiniuose renginiuose galima prekiauti natūralios fermentacijos ne stipresniais kaip 7,5 proc. alkoholiniais gėrimais, parodose – 13 proc. alkoholiniais gėrimais), privilegijuoja vieną gamybos būdą prieš kitą, suponuoją iškreiptas konkurencijos sąlygas ir apriboja kitos rūšies ir (ar) stipresnius nei 7,5 proc. alkoholinius gėrimus gaminančių ir (ar) parduodančių ūkio subjektų galimybes dalyvauti viešuosiuose renginiuose, sudaromos kliūtys jiems pristatyti ir didinti savo produkcijos žinomumą, kas ypač aktualu yra mažiesiems gamintojams.

Įstatymo projektu siūloma patikslinti Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punktą numatant, kad Lietuvos Respublikoje prekiauti leidžiama *alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos midumi ir natūralios fermentacijos sidru (kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procentų), kitais alkoholiniais gėrimais (kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 15 procentų), – parodose, mugėse ir masiniuose renginiuose*, ir pripažinti netekus galios Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 4 punktą.

Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 1 punktas papildomas išimti, leidžiančia parduoti kitus alkoholinius gėrimus, pilstomus iš gamyklinės pakuotės (kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 15 procentų), parduodamus parodose, mugėse ir kituose masiniuose renginiuose. Tokie siūlymai yra teikiami, sistemiškai įvertinus kitus Įstatymo projekto pakeitimus, kuriais siūloma išplėsti leistinas parduoti alkoholinių gėrimų koncentracijas ir rūšis parodose, mugėse ir masiniuose renginiuose.

Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkte yra nustatyta, leidžiama vykdyti mažmeninę prekybą automobiline parduotuvėse (iš kurių yra aptarnaujami kaimo gyventojai savivaldybės tarybos nustatyta tvarka), kartu nustačius, kad bus prekiaujama tik alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento. Taip pat, šiuo metu galiojančių Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklių 3.6 papunktyje yra nustatyta licencija verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais – verstis mažmenine prekyba alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 7,5 procento. Atsižvelgiant į tai, kad kitais Įstatymo projekto pakeitimais siūloma suvienodinti silpnųjų alkoholinių gėrimų (alaus, alaus mišinių su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos midaus ir natūralios fermentacijos sidro) leistiną alkoholio koncentraciją iki 8,5 proc., tikslintina ir Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostata, nustatant, kad automobiline parduotuvėse (iš kurių yra aptarnaujami kaimo gyventojai savivaldybės tarybos nustatyta tvarka) leidžiama prekiauti alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procento. Kartu siūloma atsisakyti atskiros rūšies mažmeninės prekybos licencijos, nes šią prekybą galima bus vykdyti turint licenciją verstis mažmenine prekyba alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos sidru, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procento.

Projektu siūloma patikslinti Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punktą numatant, kad Lietuvos Respublikoje prekiauti leidžiama *alumi, alaus mišiniais su nealkoholiniais gėrimais, natūralios fermentacijos midumi ir natūralios fermentacijos sidru (kurų tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 8,5 procentų), natūralios fermentacijos vynuogių vynu, natūralios fermentacijos vaisių vynu, kitais fermentuotais gėrimais ir alkoholiniais kokteiliais (kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 15 procentų), – parodose, mugėse ir masiniuose renginiuose*, ir pripažinti netekus galios Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 4 punktą.

Taip pat atliekamas korekcinio pobūdžio Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 1 punkto patikslinimas, kuriuo siekiama suderinti Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 1 punkto nuostatą, kurioje numatyta, kad draudimas prekiauti pilstomais alkoholiniais gėrimais netaikomas, kai pilstomi alkoholiniai gėrimai (kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija neviršija 22 procentų), parduodami nestacionariosiose viešojo maitinimo vietose savivaldybės

tarybos nustatyto kurortinio, poilsio ir turizmo sezono laikotarpiu, su Alkoholio kontrolės įstatymo 16 straipsnio 3 dalies nuostata, kuria alkoholinių gėrimų, parduodamų nestacionariosiose viešojo maitinimo vietose savivaldybės tarybos nustatyto kurortinio, poilsio ir turizmo sezono laikotarpiu, turinė etilo alkoholio koncentracija buvo sumažinta iki 15 procentų. Aptariamų pakeitimų siekiama tik ištaisyti techninę klaidą ir suvienodinti teisės aktų nuostatas, nustatant, kad alkoholinius gėrimus, parduodamus nestacionariosiose viešojo maitinimo vietose savivaldybės tarybos nustatyto kurortinio, poilsio ir turizmo sezono laikotarpiu, galima pardavinėti tik iki 15 procentų turinės etilo alkoholio koncentracijos.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 2, 18¹, 18², 34 ir 34¹ straipsnių

Pagal dabar galiojančias Alkoholio kontrolės nuostatas yra nustatytas *neterminuotas* draudimas gauti licenciją, o ją turint – jos panaikinimas – pasikeitus įmonės, Europos juridinių asmenų ir jų filialų, turinčių licencijas verstis didmenine prekyba alkoholio produktais ar mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, vadovui, jeigu jam yra įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis dėl baudmės skyrimo, įsiteisėjęs teismo nutarimas, nutartis, įsiteisėjęs atitinkamas muitinės, Valstybinės mokesčių inspekcijos, policijos, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ar Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento nutarimas dėl nuobaudos skyrimo už alkoholio produktų kontrabandą, alkoholinių gėrimų be banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą, taip pat falsifikuotų alkoholio produktų pardavimą, gabenimą ar laikymą. Reikalavimas, vadovaujantis konstitucinio proporcingumo principu asmens teisių ir laisvių įstatymu neriboti labiau, negu reikia teisėtiems ir visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, *inter alia* suponuoja reikalavimą įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus: ribojantis asmens teises ir laisves įstatymo nustatytas teisinis reguliavimas turi būti toks, kad nustatomais apribojimais neleistina nebūtų paneigtos tokios esminės ūkinės veiklos laisvės nuostatos kaip ūkinės veiklos subjektų lygiateisiškumas, sąžininga konkurencija; valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, turi laikytis asmens ir visuomenės interesų derinimo principo, užtikrinti ir privataus asmens (ūkinės veiklos subjekto), ir visuomenės interesus, ūkinės veiklos tarnavimu tautos gerovei negalima grįsti ar pateisinti tokio jos reguliavimo, kuriuo tam tikro ūkio subjekto teisės ir teisėti interesai ribojami daugiau, nei būtina viešajam interesui užtikrinti, ūkio subjektams būtų sudarytos nepalankios, nevienodos ūkininkavimo sąlygos, varžoma jų iniciatyva, nesudaroma galimybių jai reikštis (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2002 m. balandžio 9 d., 2009 m. kovo 2 d., 2010 m. rugsėjo 29 d., 2015 m. sausio 15 d. nutarimai).

Alkoholio kontrolės įstatymo 18¹ straipsnio 1 dalies 4 punkte, 18² straipsnio 1 dalies 1 punkte, 34 straipsnio 17 dalyje, 34 straipsnio 19 dalies 4 punkte, 34¹ straipsnio 6 dalyje ir 34¹ straipsnio 6 dalyje yra nustatomas terminuotas draudimas dėl ribojimo licencijos prašytojui gauti licenciją, jeigu jam ar jo vadovui per paskutinius penkerius metus nuo visų tinkamai įformintų dokumentų, kurių reikia leidimui išduoti, pateikimo dienos nebuvo paskirta administracinė nuobauda pagal Administracinių nusižengimų kodeksą už alkoholinių gėrimų neteisėtą laikymą, gabenimą, įsigijimą ar realizavimą pažeidžiant nustatytą tvarką (be banderolių ar seno pavyzdžio banderolėmis mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais tvarkos pažeidimą, naminių alkoholinių gėrimų pardavimo ar kitokio realizavimo pažeidimą), taip pat neteisėtą stiprių alkoholinių gėrimų, brogos, nedenatūruoto ar denatūruoto etilo alkoholio, jų skiedinių (mišinių) gaminimą, įgijimą, laikymą, gabenimą arba naminių stiprių alkoholinių gėrimų gamybos įrangos gaminimą, laikymą,

gabenimą ar realizavimą, alkoholio produktų importo ir prekybos licencijavimo tvarkos pažeidimą, netikrų banderolių naudojimą, ar už analogiškas veikas arba pagal šį Įstatymą nebuvo paskirta ekonominė sankcija, arba jam ar jo vadovui yra priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis pagal Baudžiamajame kodekse numatytas nusikalstamas veikas už alkoholio produktų kontrabandą, neteisėtą disponavimą akcizais apmokestinamomis prekėmis, taip pat neteisėtą naminių stiprių alkoholinių gėrimų, nedematūruoto ar dematūruoto etilo alkoholio, jų skiedinių (mišinių) gaminimą, laikymą, gabenimą ar realizavimą, ar už analogiškas veikas, numatytas kitų valstybių baudžiamuosiuose įstatymuose ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą. Taip pat atsisakoma perteklinės nuostatos dėl kontrolės institucijų, turinčių teisę taikyti administracinę ir baudžiamąją atsakomybę, išvardijimo, nes jos yra nurodytos tiek Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnyje, tiek Administracinių nusižengimo kodekso 589 straipsnyje, tiek Baudžiamojo kodekso 32 straipsnyje.

Alkoholio kontrolės įstatymo 37 straipsnio 17 dalyje vartojamą sąvoką „kitiems darbuotojams (jeigu jie veikė įmonės, Europos juridinio asmens ar jo filialo vardu ar dėl jų interesų)“ yra siūloma sukonkretinti ir vartoti sąvoką „vadovo įgaliotiems darbuotojams“. Toks siūlymas grindžiamas tuo, kad kontrolės institucijos, išduodamos licencijas, neturi galimybių patikrinti visų įmonės Europos juridinio asmens ir jo filialo, prašančio išduoti vienos ar kitokios rūšies licenciją, darbuotojų galiojančio teistumo ar jiems pritaikytos administracinės atsakomybės už alkoholio produktų kontrabandą, alkoholinių gėrimų be banderolių neteisėtą laikymą, gabenimą ar pardavimą, taip pat falsifikuotų alkoholio produktų pardavimą, gabenimą ar laikymą, todėl siūloma įtvirtinti reikalavimą tikrinti teistumą ir administracinę atsakomybę už nurodytas veikas tik tų darbuotojų, kurie yra darbdavio įgalioti (darbdavio įsakymu ar tos funkcijos numatytos pareiginiuose aprašymuose) veikti įmonės, Europos juridinio asmens ar jo filialo vardu ar dėl jų interesų.

Pagal šiuo metu galiojančias Alkoholio kontrolės įstatymo 34¹ straipsnio 9 punkto nuostatas, licencijos verstis didmenine prekyba alkoholio produktais galiojimas gali būti sustabdomas, kai licencijoje nebelieka įrašytų didmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais sandėlių. Tačiau tuo atveju, jeigu ūkio subjektas turi išduotą licenciją verstis didmenine prekyba alkoholio produktais, išskyrus alkoholinius gėrimus, ir pateikia prašymą išbraukti alkoholio produktų didmeninės prekybos sandėlį, sustabdyti tokios licencijos galiojimo Alkoholio kontrolės įstatymas nenumato. Atsižvelgiant į tai, kad sąvoka „alkoholio produktai“, vadovaujantis Alkoholio kontrolės įstatymo 2 straipsnio 5 dalimi, apima nedematūruotą ir dematūruotą (įskaitant dehidratuotą) etilo alkoholį, alkoholinius gėrimus, maistinius ir nemaistinius alkoholinius tirpalus su kvapiųjų medžiagų priedais ir etilo alkoholio turinčias žaliavas, todėl siekiant suvienodinti verslo sąlygas, siūloma patikslinti Alkoholio kontrolės 2 straipsnio 1¹ dalį ir patikslinti sąvoką „alkoholinių gėrimų didmeninės prekybos sandėlis“ į „alkoholio produktų didmeninės prekybos sandėlis“, o Alkoholio kontrolės įstatymo projekto 34¹ straipsnio 9 punkte vietoje iš „licencijos išbraukti alkoholinių gėrimų didmeninės prekybos sandėlį“ įrašyti iš „licencijos išbraukti alkoholio produktų didmeninės prekybos sandėlį“. Ta pačia nuostata tikslintinas ir Alkoholio kontrolės įstatymo 18¹ straipsnio 3 dalies 5 punktas, 34¹ straipsnio 9 dalis ir 12 dalies 3 punktas.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 17 ir 18¹ straipsnių

Atsižvelgiant į tai, kad alkoholiniai gėrimai naudojami ne tik maisto produktų, bet ir ne maisto produktų gamyboje, pavyzdžiui, aromatinių skiedrų, skirtų griliams ir rūkykloms, tabako

produktų ir kitose gamybose, siekiant pagerinti verslo aplinką ir sumažinti administracinę naštą ir finansinius kaštus, tikslinamas Alkoholio kontrolės įstatymo 17 straipsnio 3 dalies 1 punktas, 6 ir 7 dalys, 8 dalies 2 punktas, išbraukiant žodžių junginį „maisto produktų“.

Alkoholio kontrolės įstatymo 17 straipsnis taip pat papildomas 7¹ dalimi, kuria nustatoma, kad „Licencijų verstis didmenine prekyba alkoholio produktais ar licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais turėtojai gali šiai veiklai įsivežti iš kitų Europos ekonominės erdvės valstybių ir Turkijos ar nustatyta tvarka importuoti jų turimose licencijose nurodytus alkoholio produktus“. Ši nuostata išdėstyta tik Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklių 38 punkte, tačiau pagal Viešojo administravimo įstatymo 29 straipsnio nuostatas, ūkio subjekto teisė vykdyti tam tikrą veiklą gali būti ribojama tik įstatymu, tai yra, veiklos licencijavimą reguliuojančiuose įstatymuose turi būti įtvirtintos šios su ūkio subjektų veiklos licencijavimu susijusios nuostatos.

Atkreiptinas dėmesys, kad Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklių 38 punkto nuostata suformuota taip, kad laisvas alkoholio produktų judėjimas Lietuvos Respublikoje būtų garantuojamas ir abipusio pripažinimo principas taikomas ne tik Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai pagamintiems ir (ar) parduodamiems alkoholio produktams, tačiau vadovaujantis bendromis ES teisės normomis, šie principai yra taikomi ir Turkijoje bei ELPA valstybėse, pasirašiusiose Europos ekonominės erdvės susitarimą (Islandijoje, Lichtenšteine, Norvegijoje), teisėtai pagamintiems ir (ar) parduodamiems alkoholio produktams. Alkoholio produktų gabenimas iš Europos ekonominės erdvės susitarimą pasirašiusių Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių ir Turkijos yra laikomas įvežimu, o ne importu, ir iš šių valstybių įvežtiems alkoholio produktams yra taikomi tokie pat reikalavimai kaip ir produktams, įvežtiems iš kitų ES valstybių.

Alkoholio kontrolės įstatymo 18¹ straipsnio 1 dalies 6 punktas įpareigoja įmones, siekiančias gaminti alkoholio produktus, verstis didmenine ir mažmenine prekyba jais ar mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, būti registruotomis kaip maisto tvarkymo subjektai. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nustatyta tvarka. Alkoholio kontrolės įstatymo 18¹ straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktų nuostatose įtvirtinta, kad licencijos gaminti alkoholio produktus išduodamos įmonėms, turinčioms Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka patvirtintus norminius dokumentus, nustatančius šių produktų saugos ir kokybės rodiklius, kurie atitinka teisės aktuose nustatytus alkoholio produktams taikomus saugos ir kokybės rodiklius; įmonės įranga ir patalpos atitinka technologinius reikalavimus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 41 straipsnio nuostatomis, visi maisto tvarkymo subjektai yra patvirtinami ar registruojami ir turi atitikti teisės aktuose nustatytus maisto tvarkymo reikalavimus. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba vykdo nuolatinę tokių subjektų valstybinę maisto kontrolę, kurios metu vertinamas produktų gamybos procesas, subjektų savikontrolės sistema, gaminamų produktų atitiktis teisės aktų reikalavimams ir pan. Atsižvelgiant į nurodyta teisinį reglamentavimą, tikslinga atsakyti Alkoholio kontrolės įstatymo 18¹ straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktų nuostatų, nes jos įtvirtintos Maisto įstatymo 41 straipsnyje.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 13 ir 14 straipsnių

Alkoholio kontrolės įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad šis įstatymas reglamentuoja santykius, susijusius su alkoholio produktų, maisto ir kitų produktų, kuriuose yra etilo alkoholio, gamyba, prekyba, laikymu, gabenimu, įvežimu, importu, eksportu,

vartojimu, reklama, rėmimu, ir nustato valstybės alkoholio kontrolės Lietuvos Respublikoje pagrindus.

Nurodyto įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi ir 14 straipsnio 1 dalimi Vyriausybė yra įgaliota paskirti instituciją išduoti importo licencijas. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 26 d. nutarimo Nr. 473 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymą“ 2 punktu Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos yra įgaliota išduoti žemės ūkio kilmės etilo alkoholio importo licencijas ir skirti įmonėms, Europos juridiniams asmenims ir jų filialams, užsienio juridinių asmenų atstovybėms Lietuvos Respublikoje baudas už šių produktų importą neturint šios veiklos licencijos. Šiuos metu šias funkcijas atlieka Viešoji įstaiga Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra⁴, kuri, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymu *administruoja 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. balandžio 20 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2017/1183, (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013) nustatytą žemės ūkio produktų eksporto ir importo licencijų sistemą ir žemės ūkio produktų importo tarifines kvotas, skirstomas pagal licencijas*. Tuo tikslu turi būti keičiamas Vyriausybės 2004 m. balandžio 26 d. nutarimo Nr. 473 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymą“ 2 punktas nurodant, kokia institucija išduoda žemės ūkio kilmės etilo alkoholio importo licencijas.

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2024 m. sausio 1 įsigalioja Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo Nr. IX-987 2, 4, 7, 8 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-2061, kurio pakeitimai sietini ir su žemės ūkio kilmės etilo alkoholio importo licencijų išdavimu, yra tikslintina Alkoholio kontrolės įstatymo 13 straipsnio 1 dalis išbraukiant žodžių junginį „Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos išduotą“, o Alkoholio kontrolės įstatymo 14 straipsnio 1 dalis pakeičiama, nurodant, kad licencijas importuoti žemės ūkio kilmės etilo alkoholį išduoda institucija, žemės ūkio ministro pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymą įgaliota administruoti žemės ūkio produktų eksporto ir importo licencijų sistemą ir žemės ūkio produktų importo tarifines kvotas, skirstomas pagal licencijas.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 17 ir 28 straipsnių

Alkoholio kontrolės įstatyme yra nustatyti draudimai alkoholinius gėrimus duoti kaip premiją, kaip prekės priedą arba dovanoti ir organizuoti alkoholinių gėrimų pavyzdžių platinimą nemokamai, išskyrus degustacijas parodose ir mugėse (Alkoholio kontrolės įstatymo 28 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktai). Tačiau Alkoholio kontrolės įstatymo 17 straipsnio 6, 7 ir 8 dalyse įmonėms, Europos juridiniams asmenims ir jų filialams, užsienio juridinių asmenų atstovybėms Lietuvos Respublikoje įtvirtinta teisė įsigyti alkoholinių gėrimų, skirtų reprezentacinėms reikmėms. Alkoholio kontrolės įstatymo nuostata, pagal kurią draudžiama dovanoti alkoholinius gėrimus, turėtų būti taikoma tik vartojimo teisiniais santykiams, kai juridinis asmuo komerciniais ir rinkodaros tikslais dovanoja alkoholinius gėrimus vartotojams, tačiau, jei alkoholiniai gėrimai yra

⁴VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. rugsėjo 5 d. įsakymu Nr. 3D-583 „Dėl VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros pertvarkymo į biudžetinę įstaigą“, nuo 2024 m. sausio 1 d. pertvarkoma į biudžetinę įstaigą Žemės ūkio agentūrą prie Žemės ūkio ministerijos.

dovanojami vieno verslo subjektų kitiems reprezentacinėms reikmėms, draudimas neturėtų būti taikomas, nes tokią teisę įtvirtina kitos Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatos. Vadovaujantis Perno įstatymo 22 straipsnio 2 dalimi, reprezentacinės sąnaudos – vienetų lėšos, kurias jis skiria naujiems verslo ryšiams su kitais vienetais arba fiziniais asmenimis, išskyrus vienetų darbuotojus, akcininkus, savininkus bei kontroliuojamuosius ar kontroliuojančius vienetus ar kontroliuojančius nuolatinius gyventojus, užmegzti arba esamiems pagerinti.

Alkoholio kontrolės įstatymo nuostata, pagal kurią draudžiama dovanoti alkoholinius gėrimus, turėtų būti taikoma tik vartojimo teisiniais santykiams, kai juridinis asmuo rinkodaros tikslais dovanoja alkoholinius gėrimus vartotojams, tačiau, jei alkoholiniai gėrimai yra dovanojami vieno verslo subjektų kitiems reprezentacinėms reikmėms, draudimas neturėtų būti taikomas, nes tokią teisę įtvirtina kitos Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatos. Kartu nustatoma, kad įmonės, Europos juridiniai asmenys ir jų filialai negali alkoholinių gėrimų dovanoti savo įmonės darbuotojams, akcininkams ir savininkams.

Siekiant Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatų suderinamumo ir vadovaujantis protingumo principu, Alkoholio kontrolės įstatymo 28 straipsnio 1 dalies 1 punktas papildomas išimtimi, kad leidžiama dovanoti alkoholinius gėrimus verslo partneriams reprezentacinėms reikmėms, kurios apibrėžiamos, kaip siekimas užmegzti naujus ar pagerinti esamus verslo ryšius su kitomis įmonėmis, Europos juridiniais asmenimis ir jų filialais, užsienio juridinių asmenų atstovybėmis Lietuvos Respublikoje ir jų filialais ar fiziniais asmenimis, išskyrus alkoholinius gėrimus, dovanojamus savo įmonės, Europos juridinio asmens ir jų filialų darbuotojams, akcininkams, savininkams. Atitinkamai papildomas Alkoholio kontrolės įstatymo 17 straipsnio 3 dalies 1 punktas, numatantis, kad reikalavimai turėti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka išduotas alkoholio produktų gamybos, importo, didmeninės ar mažmeninės prekybos licencijas netaikomas alkoholiniams gėrimams, kuriuos laiko ir gabena įmonės, naudojančios šiuos gėrimus kaip žaliavą, įmonės, Europos juridiniai asmenys ir jų filialai, užsienio juridinių asmenų atstovybės Lietuvos Respublikoje, įsigiję Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka alkoholinius gėrimus reprezentacinėms reikmėms, nurodytoms šio Įstatymo 28 straipsnio 1 dalies 1 punkte, taip pat įmonės, Europos juridiniai asmenys ir jų filialai, užsienio juridinių asmenų atstovybės Lietuvos Respublikoje, gavę alkoholinius gėrimus reprezentacinėms reikmėms dovanų.

Taip pat tikslinga Alkoholio kontrolės įstatymo 28 straipsnio 1 dalies 3 punktą papildyti dar viena išimtimi, numatančia teisę organizuoti alkoholinių gėrimų degustacijas ne tik parodose ir mugėse, bet ir alkoholinių gėrimų gamybos įmonių patalpose. Draudimas vykdyti degustacijas alkoholinių gėrimų gamybos įmonių patalpose neturi poveikio alkoholio vartojimo prieinamumo didinimui ir vartojimo skatinimui, nėra tikslingas ar proporcingas. Degustacijos metu gamintojai turės galimybę didinti savo produkcijos žinomumą, išimtinai pristatant savo gaminamus alkoholinius gėrimus, t. y. tokiu būdu tikslinei auditorijai (į degustacijas atvyksta asmenys, kurie jau siekia plačiau susipažinti su gamyklose gaminamais alkoholiniais gėrimais) būtų suteikiama išsami informacija apie alkoholinio gėrimo gamybos procesus, skonio savybes ir kita su konkrečiu gėrimu bei gamintojo veikla susijusi informacija. Tai sudarytų palankesnes sąlygas tiek stambiesiems, tiek smulkiesiems gamintojams, kas šiuo metu yra sudėtinga dėl galiojančių Alkoholio kontrolės įstatymo nustatytų alkoholio reklamos draudimų.

Aptariama teisė užtikrins Konstitucinio Teismo ne kartą išsakytą poziciją, kad nustatoma apribojimais neleistina paneigti tokių esminių ūkinės veiklos laisvės nuostatų kaip ūkinės veiklos

subjektų lygiateisiškumas, sąžininga konkurencija, įgyvendinimą, nes šia teise siekiama alkoholinių gėrimų gamintojams sudaryti galimybę gamybos įmonių patalpose organizuoti jų gaminamos produkcijos nemokamas degustacijas ekskursijų metu.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 2 ir 29 straipsnių

Konstitucinio Teismo oficialioje doktrinoje yra išaiškinta, kad „pagal Įstatymą reklama yra ne bet kokia informacija, o tik tokia, kuria siekiama daryti poveikį vartotojų pasirinkimams, t. y. skatinti juos įsigyti ar vartoti tam tikrus alkoholio produktus. Būtent skatinimas įsigyti ar vartoti alkoholio produktus rodo komercinį tokios informacijos tikslą: ja siekiama daryti palankią įtaką įmonių komercinei, ūkinei ir finansinei veiklai. Todėl nei mokslo darbai, nei informaciniai ar kiti leidiniai, kuriuose pateikiami alkoholio produktų savybių, vartojimo, gamybos, paplitimo tyrimo ar statistiniai duomenys, nei meno kūriniai, kuriuose atsispindi alkoholio produktų gamyba ar vartojimas ir panašūs dalykai, savaime nėra alkoholio reklama. Sprendžiant, ar tam tikra informacija yra alkoholio reklama, kiekvienu atveju turi būti įvertintos visos turinčios reikšmės aplinkybės (2004 m. sausio 26 d. Konstitucinio Teismo nutarimas).“

Atsižvelgiant į tai, kad Alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad alkoholio reklama nelaikoma informacija apie alkoholinius gėrimus informaciniuose pranešimuose, kurie skirti tik alkoholio verslo specialistams <...>, manytina, kad tokia objektyvi informacija negalėtų būti teikiama ne verslo specialistams. Siekiant panaikinti šį draudimą, Įstatymo projekte nustatoma išimtis, t. y. siūloma Alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnio 2 dalį siūloma papildyti nuostata, kad reklama nelaikoma objektyvi pažintinė, mokslinė, istorinė informacija apie alkoholinių gėrimų vartojimo būdus, gamybą, tradicijas, pelnytus apdovanojimus.

Maisto, gėrimų ir kitų prekių pristatymo vartotojams paslaugą teikiančioms interneto platformoms („Bolt“, „Wolt“, „Last Mile“ ir kitos), taip pat kitoms internetinėms tarpininkavimo paslaugų platformoms („Pigu.lt“, „Amazon.com“ ir kitos) (toliau kartu – platformos), apsunkintos sąlygos savo interneto puslapiuose eksponuoti savo partnerių parduodamus alkoholinius gėrimus ir pateikti jų kainas. Kadangi platformų valdytojai nėra nei alkoholinių gėrimų gamintojai, nei jais prekiaujančios įmonės, šių platformų interneto svetainėse pateikta informacija apie alkoholinius gėrimus yra laikoma alkoholio reklama, pažeidžiančia Alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnio 1 dalies reikalavimą. Dėl šios priežasties interneto platformos, kurios suteikia galimybę savo verslo partneriams naudoti jų valdomas platformas savo prekėms parduoti, negali visa apimtimi įgyvendinti savo verslo modelio, o tai lemia nevienodas konkurencines sąlygas mažmeninės prekybos sektoriuje.

Pažymėtina, kad platformų valdytojai neperima pardavėjo funkcijų atlikimo iš prekybininko, nes prekybininkas valdo prekių sandėlius, asortimentą ir kainodarą bei prisiima atsakomybę užtikrinti, kad prekės gavėjas atitinka amžiaus reikalavimus, o prekės pristatomos nustatytu prekybos alkoholiniais gėrimais laiku. Atsakomybė už Alkoholio kontrolės įstatymo pažeidimus tenka prekybininkui. Prekės gavėjas gauna prekybininko išrašytą sąskaitą už prekes. Susiklosčiusi situacija nulėmė, kad, siekdami nepažeisti įstatymo, platformų valdytojai privalo pašalinti alkoholinių gėrimų atvaizdus ir kainas iš savo interneto svetainių arba tapti mažmeninės prekybos įmonėmis ir gauti licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais iš savivaldybių, kuriose teikia savo paslaugas.

Siekiant vykdyti maisto, gėrimų ir kitų prekių pristatymo vartotojams tarpininkavimo paslaugas ir nepažeisti Alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnio nuostatų, interneto platformos

priverstos išsiimti licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, nors realiai alkoholiu neprekiauja.

Pagal galiojančią Alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnio 2 dalies reguliavimą, leistina informacija gali būti skelbiama tik mažmeninės prekybos ar viešojo maitinimo vietose, kuriose alkoholiniai gėrimai parduodami vartotojui arba alkoholinius gėrimus gaminančių ar jais prekiaujančių įmonių interneto svetainėse. 2022 m. spalio 19 d. buvo priimtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas)⁵(toliau - Reglamentas (ES) 2022/2065), kuriuo aiškiai apibrėžiama tarpininkavimo paslaugų teikėjų, visų pirma interneto platformų, pavyzdžiui, internetinių parduotuvių, atsakomybė ir atskaitomybė. Numatytas pranešimų ir veiksmų mechanizmas, taip pat būdai pašalinti neteisėtus produktus, paslaugas ar turinį internete.

Atsižvelgiant į tai, kad sparčiai vystantis informacinėms technologijoms, kartu vystosi ir informacijos perdavimo būdai, tačiau kartu europiniu reguliavimu yra numatomas aiškus turinio priežiūros mechanizmas, projektu siūloma pakeisti Alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnio 2 dalį, numatant, kad leistina informacija gali būti pateikiama ne tik mažmeninės prekybos ar viešojo maitinimo vietose, kuriose alkoholiniai gėrimai parduodami vartotojui, alkoholinius gėrimus gaminančių ar jais prekiaujančių įmonių interneto svetainėse, bet ir oficialiose alkoholiniais gėrimais prekiaujančių įmonių pasirinktos interneto platformose. Kartu siūloma nustatyti, kad reklama nelaikomos ant alkoholinių gėrimų prekių esančios nuorodos į alkoholinių gėrimų gamintojų interneto svetaines.

Pažymėtina, kad maisto ir alkoholinių gėrimų derinimas yra viena iš maisto kultūros sričių, turinčių galias tradicijas, ir savo prigimtimi sietinas su skoniu deriniais, todėl siūlytina Alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnio 2 dalį papildyti nuostata, kad „Reklama nelaikoma mažmeninės prekybos ar viešojo maitinimo vietose, kuriose alkoholiniai gėrimai parduodami vartotojui, ar alkoholinius gėrimus gaminančių ar jais prekiaujančių įmonių interneto svetainėse ar interneto platformose pateikiama informacija apie alkoholinių gėrimų derinimą su maistu, alkoholinių gėrimų ir maisto degustacijas.“ Siekiant aiškumo ir vienodos taikymo praktikos reglamentuojant leistiną informaciją interneto platformose yra siūloma Alkoholio kontrolės įstatymo 2 straipsnį papildyti „internetu platformos“ sąvoka.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 18⁶ dalies 3 dalies ir 34¹ straipsnio

Siekiant sumažinti įmonėms kylančią perteklinę administracinę naštą, Alkoholio kontrolės įstatymo 18⁶ straipsnio 3 dalies pakeitimu siūloma panaikinti pareigą įmonėms, Europos juridiniams asmenims ir jų filialams, turintiems licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, per 5 darbo dienas nuo savivaldybės vykdomosios institucijos rašytinio pranešimo apie savivaldybės tarybos nustatytą apribojimą gavimo, kreiptis į licenciją išdavusią instituciją dėl licencijos patikslinimo, kai savivaldybės taryba, vadovaudamasi Įstatymo 18 straipsnio 9 dalimi, apriboja įmonės, Europos juridinio asmens ar jo filialo prekybos alkoholiniais gėrimais laiką. Pakeitimu siūloma įpareigoti licenciją išdavusią instituciją ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo savivaldybės priimto sprendimo apriboti licencijos turėtojo prekybos alkoholiniais gėrimais laiką priėmimo dienos, pačiai savivaldybei patikslinti licenciją ir raštu (elektroninėmis priemonėmis

⁵ [EUR-Lex - 32022R2065 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj)

(jeigu licencijos turėtojas paraiškoje yra nurodęs savo elektroninio pašto adresą) ar registruotu laišku) informuoti apie tai licencijos turėtoją. Panaikinus licencijos turėtoji pareigą kreiptis dėl licencijos tikslinimo, kai savivaldybės taryba, vadovaudamasi Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 9 dalimi, apriboja įmonės, Europos juridinio asmens ar jo filialo prekybos alkoholiniais gėrimais laiką, taip pat yra tikslintina Alkoholio kontrolės įstatymo 34¹ straipsnio 2 dalis, išbraukiant nuostatą apie galimą licencijos sustabdymą dėl šios pareigos neįvykdymo.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 1 ir 34 straipsnio

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad poveikio priemonės ūkio subjektui skiriamos, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose numatytas aplinkybes. Atsižvelgus į šią nuostatą patikslinamos Alkoholio kontrolės įstatymo 34 straipsnio 7 ir 8 dalys, kuriose nustatoma ekonominių sankcijų skyrimo juridiniam asmeniui tvarka, įtvirtinama, kaip nustatomas konkretus baudos dydis ūkio subjektui, kokios aplinkybės (atsakomybę lengvinančios, atsakomybę sunkinančios) turi įtakos skiriamam baudos dydžiui, t. y. įtvirtinama, kad skiriant konkrečią baudą turi būti atsižvelgiama į Viešojo administravimo įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje nustatytas aplinkybes. Šio straipsnio 9¹ ir 9² dalyse įtvirtinama pakartotinio pažeidimo sąvoka ir nustatoma kaip skiriamos baudos už du ar daugiau nustatytų pažeidimų.

Taip pat patikslinama Alkoholio kontrolės įstatymo 1 straipsnio 2 dalis, Alkoholio kontrolės įstatymo paskirtį papildant nuostata, kad nurodytas įstatymas reglamentuoja ir juridinių asmenų atsakomybės už Alkoholio kontrolės įstatyme nustatytų reikalavimų nesilaikymą taikymo tvarką.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo 38 ir 39 straipsnių

Alkoholio kontrolės įstatymo 38 straipsnio 2 dalis nustato, kad administracinio pažeidimo byla nagrinėjama žodinio proceso tvarka, dalyvaujant proceso šalims ir kitiems proceso dalyviams. To paties straipsnio 3 dalyje numatyta, jog jeigu proceso šalys bylos nagrinėjimo metu nedalyvauja, byla gali būti išnagrinėta tik tais atvejais, kai yra duomenų, kad proceso šalims laiku ir tinkamai buvo pranešta apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką, ir jeigu iki bylos nagrinėjimo pradžios proceso šalys nepateikia savo neatvykimą pateisinančių dokumentų, kuriuose nurodytas neatvykimo priežastis šio įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje nurodytos institucijos pripažįsta svarbiomis. Tinkamu pranešimu apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką laikytinas pranešimas, išsiųstas registruotu paštu Juridinių asmenų registre nurodytu proceso šalies buveinės adresu, išskyrus atvejus, kai proceso šalis nurodo kitą korespondencijos įteikimo adresą, arba pranešimas, išsiųstas Juridinių asmenų registre nurodytu proceso šalies elektroninių siuntų pristatymo adresu, arba pranešimas pasirašytinai įteiktas proceso šaliai šio Įstatymo pažeidimo nustatymo metu. Pagal suformuotą teisminę praktiką laikytina, kad Alkoholio kontrolės įstatymo 38 straipsnio 3 dalyje aiškiai nurodyta, kad tinkamu pranešimu apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką laikytinas pranešimas, išsiųstas registruotu paštu Juridinių asmenų registre nurodytu proceso šalies buveinės adresu. Alkoholio kontrolės įstatymo nuostatos kontrolės institucijai nenumato pareigos įsitikinti ar pašto siunta, kuri buvo išsiųsta juridinio asmens buveinės vietos adresu, juridiniam asmeniui buvo įteikta. Šiuo atveju, teisėjų kolegija sutinka su teismo vertinimu, kad pats siuntos išsiuntimo faktas Juridinių asmenų registre nurodytu proceso šalies buveinės adresu laikomas tinkamu pranešimu apie bylos nagrinėjimo vietą

ir laiką, nepaisant to, kad siunta galėjo būti ir neįteikta (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. balandžio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-670-525/2017).

Siekiant licencijas išduodančioms institucijoms tinkamai ir operatyviai vykdyti administracinę teiseną, siūlytina įtvirtinti ir kitus procesinių dokumentų įteikimo būdus, įtvirtintus Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 573 straipsnyje, t. y.: „Tinkamu pranešimu apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką laikytina šio Įstatymo 35 straipsnio 1 dalyje nurodyto protokolo kopija, išsiųsta juridiniam asmeniui per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinę sistemą (E. pristatymo sistema) ar registruotu paštu Juridinių asmenų registre nurodytu juridinio asmens buveinės adresu, išskyrus atvejus, kai jis nurodo kitą korespondencijos įteikimo adresą, ar elektroniniu paštu (nurodytu Juridinių asmenų registre arba kitose valstybės informacinėse sistemose ar registruose, kurie naudojami elektroniniu būdu teikiamoms paslaugoms gauti ar prievolėms įvykdyti), ir laikoma įteikta praėjus dešimčiai dienų nuo pranešimo išsiuntimo dienos arba šio Įstatymo 35 straipsnio 1 dalyje nurodyto protokolo kopija įteikta pasirašytinai”.

Kartu pažymėtina, kad šiuo metu galiojanti Alkoholio kontrolės įstatymo 39 straipsnio 3 dalies redakcija sudaro galimybę pažeidėjams išvengti atsakomybės už įstatymo pažeidimus. Pažymėtina, kad nutarimai pažeidėjams išsiunčiami per 2 darbo dienas nuo nutarimo priėmimo dienos. Pašto siuntų saugojimo terminai pašto skyriuose– 30 kalendorinių dienų. Nutarimus pristatantys asmenys dažnai neranda juridinio asmens buveinės vietoje, pažeidėjai per nustatytą laiką neatsiima registruotu paštu siunčiamų dokumentų. Vidutiniškai neįteikti nutarimai grąžinami Įstatymo priežiūrą vykdančiai institucijai po 2 mėnesių nuo nutarimo priėmimo dienos. Šiuo metu Įstatyme numatytas vienintelis nutarimų įteikimo būdas- registruotu laišku Juridinių asmenų registre registruotu pažeidėjo buveinės adresu. Vien šiais metais Narkotikų, alkoholio ir tabako kontrolės departamento pateiktais duomenimis, neįteikti nutarimai sudaro apie 16 procentų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad minimali bauda už Alkoholio kontrolės įstatymo pažeidimą yra 144 eurai. Toks nutarimų ir paskirtų baudų administravimas tampa sudėtingas. Tada neįteiktų nutarimų teikimo procesas vykdomas per antstolius, kurių paslaugos yra mokamos (vidutiniškai apie 67 Eur už vieną dokumentų įteikimą), Šie veiksmai yra papildoma administracinė bei finansinė našta priežiūrą vykdančiai institucijai. Siekiant tobulinti nutarimų įteikimo procesą yra tikslinga papildyti kitais dokumentų įteikimo būdais, įtvirtintais Administracinių nusižengimų kodekso 573 straipsnyje ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 123 straipsnyje.

Dėl Alkoholio kontrolės įstatymo priedo

Pažymėtina, kad dauguma Alkoholio kontrolės įstatymo priede „Įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai“ dalis nurodytų Europos Sąjungos teisės aktų nebegalioja ir tuo tikslu yra nauja redakcija išdėstomas nurodytame priede išvardintas Europos Sąjungos teisės aktų sąrašas, t. y. negaliojantys teisės aktai pakeičiami juos keitusiais teisės aktais, tikslinamos nuorodos į Europos Sąjungos teisės aktus ir pakeistos nuorodos į nebegaliojančius teisės aktus nuorodomis į juos pakeitusius teisės aktus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto Įstatymo projekto pasekmės ir kokių priemonių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės aptartos Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažymoje.

6. Kokią įtaką priimtas Įstatymo projektas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymo projektas kriminogeninei situacijai ir korupcijos įtakos neturės.

7. Kaip Įstatymo projekto įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai

Įstatymo projektu teikiamais siūlymais bus sumažinama administracinė našta 21563,33 Eur ir pagerinamos verslo sąlygos ūkio subjektams, suvienodinamos ūkio subjektų konkurencinės sąlygos, patikslinamos draudžiamos reklamos išlygos, kas ženkliai prisidės prie verslo reguliacinės aplinkos gerinimo. Plačiau apie tai nurodyta Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažymoje.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo projekto inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymą, nenumatomas poreikis keisti kitus galiojančius įstatymus.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir Įstatymo projekto sąvokų bei jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Alkoholio kontrolės įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Alkoholio kontrolės įstatymo projektu siūloma patikslinti sąvoką „alkoholinių gėrimų didmeninės prekybos sandėlis“ ir papildyti sąvoka „interneto platforma“. Šios sąvokos bus pateiktos įvertinti Valstybinei lietuvių kalbos komisijai Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentų nuostatas.

12. Įstatymo projektui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Įgyvendinant Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus, reikės pakeisti šiuos teisės aktus:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 26 d. nutarimą Nr. 473 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymą“;

2. Alkoholio produktų gamybos licencijavimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 67 „Dėl Alkoholio produktų gamybos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“;

3. Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 618 „Dėl Didmeninės ir mažmeninės prekybos alkoholio produktais licencijavimo taisyklių patvirtinimo“;

4. Nedenatūruoto ir denatūruoto etilo alkoholio pardavimo ir leidimų pirkti nedenatūruoto etilo alkoholio, leidimų pirkti ir (ar) naudoti denatūruotą etilo alkoholį išdavimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 589 „Dėl Nedenatūruoto ir denatūruoto etilo alkoholio pardavimo ir leidimų pirkti nedenatūruoto etilo alkoholio, leidimų pirkti ir (ar) naudoti denatūruotą etilo alkoholį išdavimo taisyklių patvirtinimo“;

5. Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Seime yra užregistruotas Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 16 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1966(2) (toliau – Projektas Nr. XIVP-1966(2)), kuriam Vyriausybė iš esmės pritarė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 485 „Dėl Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 16 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1966(2)“. Tuo atveju, jeigu Projektas Nr. XIVP-1966(2) bus priimtas, jis turės būti keičiamas pagal Alkoholio kontrolės įstatymo projektą.

Lietuvos Respublikos Seimas 2023 m. birželio 29 d. priėmė Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 29 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2140 (toliau – Įstatymas Nr. XIV-2140), kuris įsigalios 2024 m. gegužės 1 d., ir kuriuo keičiama AKĮ 29 straipsnio 4 dalis ir bus pripažinta netekus galios šio straipsnio 5 dalis. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymu Nr. XIV-2140 nėra keičiama AKĮ 29 straipsnio 2 dalis, o Įstatymo projektu keičiamos AKĮ 29 straipsnio 2 dalies įsigaliojimas numatomas 2024 m. birželio 1 d., tai nėra tikslinga keisti Įstatymą Nr. XIV-2140.

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu siekiama įtvirtinti alkoholinių gėrimų leistinos alkoholio koncentracijos limitų pakeitimus, kartu keičiant ir su atitinkamais limitais sietiną alkoholio gamybos ir prekybos licencijavimo tvarką, taip pat siūloma nustatyti reklamos ribojimų išimtį, pagal kurią leistina informacija galėtų būti pateikiama ne tik mažmeninės prekybos ar viešojo maitinimo vietose, kuriose alkoholiniai gėrimai parduodami vartotojui, alkoholinius gėrimus gaminančių ar jais prekiaujančių įmonių interneto svetainėse, bet ir interneto platformose (informacinės visuomenės paslaugos), Projektas turi būti pateiktas notifikuoti Europos Komisijai, kaip nacionalinės teisės aktą, nustatantį techninį reglamentavimą. Notifikavimas bus vykdomas pagal 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka, ir ją įgyvendinančiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. rugsėjo 28 d. nutarime Nr. 957 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ nustatytas taisyklės, bei Projekto priėmimas turės būti atidėtas trims mėnesiams, kad Europos Komisija ir kitos valstybės narės galėtų tinkamai susipažinti su siūlomu reglamentavimu bei, esant poreikiui, pateikti nuomonę.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Įstatymo projektui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų Įstatymo projektui įgyvendinti nenumatoma.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą, specialistų vertinimų negauta, viešosios konsultacijos nebuvo vykdomos.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*, yra „vienkartinė licencija“, „licencijų rūšys“, „reklamos draudimo išimtys“, „prekyba mugėse, parodose ir masiniuose renginiuose“, „interneto platforma“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.